

SESTRA

BOGOMIR MAGAJNA

Otrok je trudno počasi krilil z rokami nad odejo. Oči so mu motno strmele proti stropu. Profesor je preiskoval nestrpno, hitro: »Zakaj čakate. — Gledate me kakor... Ste razumeli — serum sto kubikov. — Vi ste kakor — ve sestre ste kakor...« je zaklical srdito in uprl vanjo ozke, šilaste oči. Renata je vztrepetala, zbežala iz sobe — tri minute le — vrnila se je — minuto le — pred profesorjem je bila postavljena mizica s štrcaljko, iglami in serumom, vse v lepi vrsti na sterilnem podstavku. Profesor je zagrabil štrcaljko. — »No!« — Renato je prebodel šilasti pogled. Roka se ji je tresla, ko je pilila vrat steklene trebušaste bučice. Vrat je odletel. Nagnila je bučico. Roka se ji je tresla. Profesor ji je iztrgal bučico iz roke, jo stisnil med prste, vtaknil iglo vanjo in ko je polagoma srkal s štrcaljko sok iz nje, je mrmral še vedno srdito. »Za nikamor niste. Poslal bi vas v grob. Prekleta epidemija! Tak, privzdignite no vendar otroka na to stran!« — Po injekciji je odprl otrokova usta in odšel k drugemu ležišču, ne da bi se ozrl na sestro.

Kadarkoli se je profesor tako obnašal, je Renata vedela, da bo umrl otrok najkasneje v enem dnevu. V vsakem takem primeru je kričal nad njo, medtem ko se je obupno boril s naravo, bolj iz trme in neupogljivosti, kakor pa da bi verjel v uspeh. Ni se hotel vdati do zadnjega in veroval v svoje manipulacije kakor v neko čudo. Ko pa je otrok umrl, ni bila nikdar kriva narava, dasi je natanko vedel, da je, ampak vselej le sestra Renata, kateri je vedno rekel: »Vidite, sestra Renata, ta otrok je mrtev. Ali se vi popolnoma zavedate tega?« — In uprl je silno ostre oči očitajoče vanjo. Ni mu zamerila nikdar, dasi jo je silno zbolelo. Njeni duši je bilo prepovedano zameriti komu. Toda njeni duši ni bilo zapovedano, da bi morala biti mrtva in neobčutljiva. Zakaj očita profesor vedno le njej, ko ona ne zapre oči toliko časa, dokler je v nevarnosti kako otrokovo življenje. Saj bi dala tudi svoje življenje, če bi bilo potrebno in mogoče. Bila je na tem oddelku za nalezljive bolezni že petnajst let. Petnajst let je bil na tem oddelku tudi profesor. Samo enkrat je bil doslej prijazen z njo. Pred desetimi leti so hoteli Renato prestaviti v sprejemno ambulanco otroške bolnice. Upravnik je rekel: »Ta sestra je tako lepa, da bo vsakemu otroku zamrl ves strah, kakor hitro bo zagledal ta divni obraz nad seboj.« Takrat se je profesor uprl. »Jaz ne dam svoje sestre«, je rekel. Vendar je le od nje zaviselo, ali pojde ali ne. Ostala je. Drugi dan je bil profesor prav tako grob z njo kot prejšnja leta. Vendar ni nikdar pozabila, da je rekel nekoč: »Jaz ne dam svoje sestre« in poudaril takrat »svoje sestre« — prav ti dve besedi je močno poudaril.

Danes se je nekam čudno, prav na poseben način še, bala za otrokovo življenje. Bil je na vsem oddelku edini deček na smrt bolan. Deček je strmel vanjo z vročičnimi očmi in krilil z ročicami. Sklanjala se je nad odprta usteca, iz katerih je zaudarjalo po gnilobi, in šepetala otroku nekaj, kar je bilo kakor molitev, dasi je vedela, da otrok ne razume. Obenem so ji oči nemirno begale

za profesorjem, ki je stopal od ležišča do ležišča z asistentom, ki si ves čas ni upal ziniti niti besedice. Merila je z očmi njegove mrke poteze in se bala že sedaj tiste ure, ko bo otrok umrl. Profesor se je vrnil k njej, prijel otroka za ročico: »Ta bo na vrsti v prihodnjih štiri in dvajsetih urah. Me razumete, sestra? Ali ste bili ves čas ob otroku, sestra?« Ošinil jo je z očmi. Renata je prebledela. Profesor je odšel z asistentom. Danes ji je očital, še preden je otrok umrl. Dosedaj ji je vselej očital šele potem.

Renata je počakala nekoliko. Ko je slišala, da so se koraki izgubili po dolgem hodniku, je stopila k umivalniku in si oprala roke. Sedaj jo je čakala najtežja pot. Sicer je ob takih prilikah vselej povedala vdano tiho, kaj se bo zgodilo. Danes pa ji je čuden strah navdal dušo. Kako naj pove? V čakalnici je ves dan sedela otrokova mati. Ni je bilo mogoče pregovoriti, da bi odšla domov. Renata ji je prinesla opoldne kosilo, a mati se ni dotaknila jedi. Sestra je pristopila in zastrmela ob lepoti te žene. Oči, te globoke, sanjave, so bile pogreznjene v temotno žalost. Toda zdelo se je, da ni ta žalost samo radi otrokove bolezni. Rada bi odkrila kopreno njene duše. Pričela se je razgovarjati z njo. Mati se ji je vrgla krog vratu in ji pripovedovala urc dolgo o možu, ki ji je umrl. Pustil ji je krasno sliko samega sebe, otroka dečka v spomin. Sedaj pa naj umrje ta otrok, ta spomin. »In če bi se zgodilo najhujše in Vam otrok umre... Vi ste zelo lepi. Poročili bi se spet in rodili novega otroka,« jo je tolažila Renata. Na te besede je mati planila v jok in vpila, da ji nihče, nihče, niti Bog ne sme ubiti prekrasnega spomina.

Bil je že skoraj večer. Renata si je skoraj zaželela, da bi matere ne našla več v čakalnici. Kako naj ji pove, naj se pripravi na otrokovo smrt. S strahom je odprla vrata. Naj se zgodi, kar hoče, povedati mora. Mati je planila s sedeža, jo zgrabila za roke in zastrmela s širokimi očmi vanjo, ne da bi mogla spregovoriti.

Renata jo je opazovala s trudnim nasmehom. Že je hotela govoriti, ko se je nekaj uprlo v njeni duši, neka čudna, daljna, tajna misel. Zdrznila se je in hotela materi izmakniti roke. Ta jih je krčevito stiskala med prsti. Renata je nenadoma govorila, kakor da govori iz sanj, iz duše nepoznanega. »Vaš otrok bo ozdravel. Zdravje — da — na bolje mu gre. Zdravnik se je razveselil, ko je pregledal dečka. Lahko se radujete. Pojdite domov in odpočijte se! Zelo ste utrujeni.«

Materi so se zaiskrile oči v veselju. Jecljala je nekaj v zahvalo in hotela sestri poljubiti roko. Toda Renata je zbežala iz sobe po mračnem hodniku. Stopila je k oknu, skozi katerega je silil bršljan na hodnik. Zastrmela je v večerno pokrajino. V medli svetlobi za oblaki skritega meseca je bila pokrajina kot mrtvaška. Sestro je zapeklo v duši. Nemirno se je pogladila z roko po čelu. V šipi je videla, kako blede ji je lice.

»Danes sem se zlagala prvič v življenju. Kaj me je prisililo k temu? Saj vendar nisem hotela lagati. Saj bo mali umrl, prav gotovo bo umrl, morda še to noč. Jutri ne smem k obhajilu.« Kakor s trudom je pomislila: »Jutri ne smem k obhajilu.« Ne da bi se zavedala, kaj dela, je pričela trgati bršljanove

liste in jih spuščala na dvorišče. Polagoma, polagoma so se vrtinčili skozi zrak in obležali na svetlikajočih se kamenčkih. »Da, jutri ne smem k obhajilu. Materi bo še težje, kakor če bi ji povedala danes. Prišla bo zjutraj z veselim obrazom. Mi ji bomo pokazali mrtvega otroka. Mi ji bomo... Saj je rekel profesor — profesor, on se ne zmoti nikdar — profesor. Zakaj sem se zlagala. Zakaj sem hotela, da bi bilo drugače, kot pove on. Ali so bile materine oči vzrok ali profesor...«

Stisnila je desnico na prsi, pokrite s črnim platnom, blede, kot mleko belo lice k šipi. Nekje visoko se je pretrgal oblak. Mesečina ji je posvetila na obraz. Obraz se je zazrcalil za steklom, še v tej starosti silno lep obraz, ki ga Renata ni poznala, bel obraz, poln pravih, trpkih, vdanih potez.

Naenkrat se je zganilo v njeni duši, v tem večeru, ki ni bil več mrtvaški, v tej mesečini. V očeh ji je zagorelo. Okrenila se je sunkoma, odhitela po hodniku in stopila skozi mala vrata v svetišče. V kotu za orglami je brlela luč. Renata se je preplašila. Je kdo tu gori? Nobenega ni bilo na koru. Razen kora je bilo vse svetišče potopljeno v temo. Le daleč tam spredaj je droben žarek mesečine svetil skozi rdeče steklo na Kristovo podobo, ki je žarela kot kri. Renata je pokleknila. Na obraz se ji je zarisala veličastna groza.

»Lagala sem,« je zašepetala skoraj z nasmeškom, ne da bi umaknila oči od podobe, ki je visela, kakor da bi bila pribita v temni prazni prostor.

»Lagala sem, Jezus!«

Potem je zašepetala kakor v snu.

»Naredi čudež! Izbriši laž! Pojdem, pojdem jutri k obhajilu, Ti pa vzemi moje življenje in naredi čudež! Vzemi moje življenje in reši otroka! Zato da ne bo laži, da ne bo greha, ker pojdem jutri k obhajilu.«

Trpka groza se je večala, je rastle, je kipela po vsem prostoru. Renata je vstala, se nagnila preko pregraje in izzivala z očmi in z molitvijo Tistega, ki je visel sredi teme in gorel v rdeči mesečini. Toda njegov obraz se ni ganil, ni hotel glasno odgovoriti.

Vso noč je bedela ob otroku, ki se je zvijal in ječal v prividih. Gnoj se mu je cedil iz nosnic, iz ust. Renata je čistila nos, ustka, božala je otroka po licih, po laseh. »Ozdravi, mali, ozdravi!«

Šepetala mu je tisoč tihih, belih besed, smehljala se je nad njim. Pogovarjala se je z njim in hotela, hotela, da bi jo slišal, razumel, razumel tisoč belih besed, slajših od onih, ki bi jih šepetala mati, če bi sedela ob njem. »Ozdravi, mali, ozdravi!«

Njene oči so gorele v strasti, prelepi strasti silne duše. Z grozo je zastrmela v rdečo barvo kože in si zaželela izpraskati to strupeno barvo s telesca.

»Ozdravi, mali, ozdravi!«

Jok jo je prisilil, da je prenehala za hip.

»Mali, ozdravi, razvijaj se, rasti, rasti v velikega moža!«

Hipoma je dvignila otroka v naročje. Stisnila ga je na prsi, uklenila ga je v roke, v naročje. Pričela ga je poljubljati na gnojna ustka, poljubljala ga je, kakor da hoče vsrkati smrt iz malega vasa.

Polagoma, polagoma je potovala noč skozi vesoljstvo, polagoma, polagoma se je izza vzhodnih bregov bližalo solnce. In ko je posvetilo na njen obraz, je omahnila v omotični utrujenosti na blazino z licem ob otrokovem licu. Otroci, ki niso spali, so bili premajhni, da bi doumeli, kaj se je dogajalo v tej noči, dasi so videli in slišali. Renata je spala le eno uro, potem se je dvignila in odšla k obhajilu.

Nema in zamišljena je sedela po maši ob otroku. Prišel je profesor z asistentom. Dolgo je pregledoval. Obraz se mu je jasnili in kimal je z glavo, kakor da hoče pritrditi samemu sebi. Renata je opazovala njegove poteze. Tudi njej se je jasnili obraz. Profesor se je obrnil k asistentu. »Čudovito je pomagal serum,« je rekel. »Neverjetno! Če bi mu ne dal seruma, bi otrok gotovo umrl. Sedaj se pa vse obrača nekam na bolje. Kaj, sestra, Vi ste pa čuvali vso noč. Moram vas pohvaliti.« Renata ga je gledala s širokimi velikimi očmi. Veselje in sreča sta se ji lesketala v črnih zenicah. Profesor je hitel sam pravit otrokovi materi, ki je prišla navsezgodaj, kako je rešil otroku življenje. »Petdeset kubikov sem mu dal v žilo, petdeset med mišice.« Gospa mu je hotela poljubiti roko. Ko se je sklonila, se je izmaknil. »Ne, ne, nikakor ne,« se je branil. Pri tem pa se je zavedel, kako lepa ženska stoji pred njim. Zamaknil se je v beli obraz, obrobljen s črnim šalom, in potoval potem z očmi gori in doli po njenem telesu.

»Ali ste poročeni, gospa,« je vprašal.

»Vdova sem,« je odgovorila gospa.

Tri tedne pozneje je smeli mali vstajati in se sprehajati po sobi. Renata je ležala prav v kotu. Njeno posteljo so zagrnili s tremi belimi zavesami. Profesor se je zelo čudil. Pripovedoval je otrokovi materi. »Jako se čudim. Toliko let je bila na tem oddelku in se ni nalezla. V tej epidemiji pa...«

Zabranil je otroku, da bi hodil k sestri, dasi je bil deček imun. Bal se je. Kdo ve, zakaj. Sam se je igral z dečkom. Njegovo mater je skoraj tikal. Nekako gostobeseden je bil vse zadnje dni in smejal se je tako široko, da se mu je čudil celo asistent.

Ko je prišla po otroka, da ga vzame domov, ji je zašepetal: »Bolje, da se Vi ne poslavljate od sestre. Mali naj se le poslovijo.« Deček je odgrnil zaveso in se plašno ustavil ob sestrinem ležišču. Renata ga je prijela za roko in ga pogladila po laseh. Obrnila se je nekoliko stran, da bi gnoj njenih ust ne brizgnil z besedami v otroka. »Zbogom, mali! Ljubi mamico in spomni se včasih, da te je Bog že hotel imeti k sebi, a ti je vrnil zdravje, da boš lahko živel v njegovem solncu. Umij si ročice, prej ko greš!« Otrok je zbežal nazaj k materi. Renata je trudno strmela za njim, vendar se ji je začrtal nasmeh na ustnice. Potem pa je videla skozi presledek med zavesami — — Renata je živela v tej sobi mnogo, mnogo let. Vse te njene dni je spremljal profesor. Skoraj ji ni privoščil lepe besede. In vendar — — Morda je bila to ljubezen, dasi je gledala iz nje vse kot iz nekega drugega sveta in je bila bolj čista od solnca v pomladnem jutru in profesor niti slutiti ni mogel. Skozi

presledek med zavesami je videla. Nasmeh ji je zamrl. Videla je, kako je potegnil profesor gospo v naročje in jo poljubljal na ustnice. Nič se ni zganilo v njeni duši, le oči so ji topo strmele proti tej podobi in ni imela moči, da bi jih okrenila drugam.

Drugi dan se je profesor zopet ustavil ob njej. Z njim je prišla nova sestra s štrcaljko, iglami in serumom. Hotel je nekaj zakričati nad novo sestro, a je videl Renato, kako pozorno motri njegov obraz, in je umolknil. Renata je spoznala ta izraz in se zasmejala. Izmaknila je roko in ni dovolila ubosti. Profesor pa je zaukazal, naj uboga. Tedaj je ponudila roko, a nasmeh, morda posmeh, ji ni izginil z ustnic. Po injekciji je zaprosila novo sestro, naj gre po spovednika. Ko je ta prišel, se je Renata dolgo pogovarjala z njim.

Ko je sprejela skoraj tik pred smrtjo zadnjo popotnico, je zasvetilo solnce prav na Kristusovo glavo v kapeli. Nihče ni videl, a Kristus se je smehljal. Veter pa se je tiho, tiho igral z bršljanovimi listi ob oknu poleg dolgega hodnika. Mimo sta nesli dve sestri na nosilih njeno telo. Na obrazu so se ji črtale še vedno neskončno lepe, blage, vdane poteze.

IZ SPREMINJANJ

MIRAN JARC

Mladci teko sopeč za žogo
(»žoga — naše večno solnce!«).
Zvijajo se sveteča rjava telesa,
uporna in vpijoča izzivajo nema drevesa
in vdano zemljo: Mi smo, mi smo!

So: med ogrado igrišča,
so: med ogradami mest
in nekje je konec belih in železnih cest,
stokrat se vračajo srečanci,
spet se pode za žogo in časom, ki jim ubegata.

In je nekje v gorah pozabljen pastir,
v oblasti neba poje in se ne boji konca sveta
in kliče večer,
in večer za večerom
dreveni v mir.